

להפצת תורתו של הגה"ק
רבי הלל פאלאק זצלה"ה
אבדק"ק סאטמרגען
בעל הקודש הילולים

פרי קודש הילולים

בס"ד | תזריע מצורע תשפ"ה | גליון מס' 160 | שנה ד'

דברי תורה על פי הספה"ק "קודש הילולים"

התורה ניתנה לבני אדם ולא למלאכים כי מצותיה קשורות לעניינים הגשמיים

אֲשֶׁה כִּי תִזְרֶיעַ וְיִלְדָּה זָכָר וּגְוִי (ויקרא יב, ב).

הקדושה. ועל זה השיב להם הקב"ה, כי אם לא תינתן התורה לבני אדם, עם המצוות הקשורות לעניינים הגשמיים, אין טעם לבריאית כל העולם הגשמי. כגון לולא האזהרה על מאכלות אסורות, למה נבראו כל המאכלים, וכן בכל המצוות. וזו הסיבה שהקב"ה נתן את התורה לבני אדם ולא למלאכי השרת. וכן משום שרק לבני אדם יש את כח הבחירה, אבל מלאכי השרת אינם בעלי בחירה.

וזהו הענין שתורת האדם נתפרשה רק אחר "תורת בהמה חיה ועוף". היינו, שהתורה ניתנה לאדם ולא למלאכים, מפני "תורת בהמה חיה ועוף", כלומר המצוות שיש בענייני עולם הזה הגשמיים, כמו כשרות המאכלים. והתורה ניתנה רק לאדם יש שייכות לאכילה ושתיה ושאר עניינים גשמיים, ויש לו בחירה לקיים מצוות התורה. (ח"א שכג)

ההתרחקות ממוותרות התאוות מצילה מנגעים ומביאה אריכות ימים

והנה הנגעים באים עקב רדיפת האדם אחר התאוות והמוותרות (עיין מדרש תנחומא תזריע יא), ולכן השומר עצמו מריבוי ומותרות התאוות יישמר ולא ינוגע בנגעים. גם לא יתקצרו ימיו, וכמו שכתב הרמב"ם (הל' דעות פ"ד הי"ט עיי"ש). וזהו סם החיים שהכריז עליו אותו רוכל.

וזהו שאמר שלמה, "שומר פיו ולשונו", היינו ששומר את פיו ולשונו ממעדנים ותאוות ומוותרות, ועל ידי זה "שומר מצרות נפשו", מצרעת נפשו, שלא ינוגע בנגעים. וזהו גם ביאור הכתוב, "מי האיש החפץ חיים", ולא ח"ו קיצור ימים, "נצור לשונך מרע", מלרדוף אחרי תאוות האכילה והמוותרות. ובזכות כן, "סור מרע ועשה טוב", שיזכה לאריכות ימים. (ח"א ערה)

כתב רש"י, "אמר רבי שמלאי, כשם שיצירתו של אדם אחר כל בהמה חיה ועוף במעשה בראשית, כך תורתו נתפרשה אחר תורת בהמה חיה ועוף". ויש לדקדק, מהו הענין שהקדים תורת בהמה חיה ועוף לתורת האדם, הרי גם "תורת בהמה חיה ועוף" היא "תורת האדם" שניתנה לאדם לקיימה, וכל התורה היא הדרכה וציוויים לאדם.

ונראה לפרש, על פי מה שביארנו לעיל בפרשת יתרו (ד"ה ומשה עלה) את מאמר חז"ל (שבת פח, ב), כשעלה משה למרום לקבל את התורה, נתקנאו בו המלאכים, ואמרו מה לילוד אשה בינינו. וביארנו, שהמלאכים טענו, איך יתכן ש"ילוד אשה", יצור גשמי, יגיע למדרגה גבוהה יותר מהמלאכים הרוחניים. ואמר להם הקב"ה, שזה על ידי קבלת התורה. ועל כן ביקשו המלאכים שיתן להם את התורה, ואז אולי הם יתעלו עוד יותר במדרגות

זאת תהיה תורת המצרע ביום טהרתו וגו' (ויקרא יד, ב).

איתא במדרש (ויקרא רבה טז, ב), הדא הוא דכתיב (תהילים לד, ג), "מי האיש החפץ חיים". מעשה ברוכל אחד שהיה מחזיר בעיירות שהיו סמוכות לציפורי, והיה מכריז ואומר, מאן בעי למזבן סם חיים וכו'. הוציא לו ספר תהלים, הראה לו פסוק "מי האיש החפץ חיים", מה כתיב בתריה, "נצור לשונך מרע וגו' סור מרע ועשה טוב". אמר רבי ינאי, אף שלמה מכריז ואומר (משלי כא, כג) "שומר פיו ולשונו שומר מצרות נפשו" וכו'.

בכלי יקר מפרש, שהעיירות הסמוכות לציפורי היו נגועים בנגעים, ואשר על כן נקראה "ציפורי" על שם הציפורים שהיו זקוקים לטהרתם, עיי"ש.

פרקי אבות

על האדם לבקש שיתמלא משאלותיו רק אם הם לטובה

אל תעש תפלתך קבע, אלא רחמים ותחנונים לפני המקום ברוך הוא (פ"ב מ"ג).

עבורך, והוא ימלא משאלות לבך לטובה. וזהו הרמז בהמשך המשנה "ואל תהי רשע בפני עצמך". שאם יעשה תפילתו קבע, בחושבו שמתפלל על דבר שהוא טוב, עלול הוא להרשיע עצמו, כלומר להביא על עצמו דבר שהוא לרעתו. (ח"ב סד)

הנה כשהאדם מתפלל ומבקש מהשי"ת את בקשותיו, הוא אינו יודע מה טוב לו באמת, ורק השי"ת הוא היודע למלא משאלות לבו לטובה. לכן אמר התנא, "אל תעש תפלתך קבע", להיות קובע מה טוב עבורך. "אלא רחמים ותחנונים לפני המקום ברוך הוא", כי הוא לבדו יודע מה טוב

לעילוי נשמת

מרת פרומא ב"ר חיים יחזקאל (לאזר) אימרגרין ע"ה
נלב"ע י' אייר תשי"ב

הרה"ח בנימין שלמה ב"ר חיים זאב אורן ז"ל
נלב"ע ז' אייר תשע"ה

תנצב"ה

"...ואולי אם המצא תמצא איזה דברי אגדה אשר ראוי לאמרם
בשבילי, אולי אבנה גם אני בעבורכם..."
שם בהקדמה

"וזאת באתי לרשום איזה ליקוטים למען ירוץ הקורא, ולאמר
בשבילי איזה דבר בכל שבוע..."
קודש הילולים ח"א עמ' ז'

דברי תענוגים

מאת רבינו בנימין וואלף בן רבינו יואל זצ"ל רייכלס אב"ד שאפי, חותנו של רבינו הלל הזקן זצ"ל אב"ד אייבשיץ

וכתבו הבשורה על נגעי בתים היא רק למי שלא חטא

כי תבואו אל ארץ כנען ונתתי נגע צרעת בבית ארץ אחותכם.

כתב הרמב"ם (פ"ד מהלכות טומאות צרעת ה"ד), כשייראה נגע בבית, אפילו חכם שידוע ודאי שזה נגע, לא יגזור ויאמר נגע נראה לי בבית, אלא אומר לכהן 'כנגע נראה לי בבית'. ומקור דבריו במשנה מסכת נגעים (פ"ב מ"ה), וכתב שם התוספות י"ט, שבכל הנגעים הדין כך, שלא יאמר 'נגע' עד שיטמאנו הכהן. ואפילו אם תמצוי לומר, דאין הדין הזה אלא בנגעי בתים, וכן הרמב"ם לא כתב שיהא נוהג גם בשאר הנגעים. יש לומר, דנגעי בתים הואיל וקודמין בזמן [- כמובא להלן], לכך הקפידה התורה ביותר. משא"כ כאשר יבוא עליו אח"כ נגע בבגדיו וכן בגופו, שוב לא הקפידה בכך, ע"כ.

ונראה לומר עוד טעם אחר, מדוע כתב הרמב"ם דין זה רק בנגעי בתים. דהנה איתא במדרש (ויק"ר י, ו), תני רבי חייא, וכי בשורה היא להם שנגעים באים עליהם. תני רבי שמעון בן יוחאי, כיון ששמעו כנענים שישאלו באים עליהם עמדו והטמינו ממונם בבתים ובשדות. אמר הקב"ה, אני הבטחתי לאבותיהם שאני מכניס את בנייהם לארץ מלאה כל טוב, שנאמר 'ובתים מלאים כל טוב'. מה הקב"ה עושה, מגרה נגעים בביתו והוא סותרו ומצא בו סימא [- אוצר], עכ"ל המדרש. ולפי זה קשה, למה רק אחר שבוע שלישי אמרה תורה, 'ונתץ את הבית'. הלא אם תכלית נגעי הבתים היא מציאת האוצרות שהטמינו הכנענים, היה לנתוץ מיד בראיית הנגע.

אך זה אינו, כיון שהצרעת באה כעונש על חטא, כמו שאמרו חז"ל (ערכין יט), על שבעה דברים נגעים באים. והקב"ה הוא בעל הרחמים ואינו פוגע

בנפשות תחילה, אלא תחילה בבתים, ואם לא חזר בתשובה בא על בגדים, ואח"כ על גופו (ויק"ר י, ד), וכמו שכתב הרמב"ם (שם פט"ז ה"י; ופיהמ"ש שם).

נמצא שנגעי בתים באים משתי סיבות. אם האדם לא חטא, הם באים לטובה, כדי שימצא את האוצרות. אבל לחוטאים הם באים לרעה, כעונש, כדי להחזירם בתשובה. לכן אמרה התורה, שלא יאמר 'נגע', שהוא מכוון לרעה, אלא 'כנגע', כי עדיין הדבר עומד בספק, ולא ידוע אם הנגע הוא לרעה או לטובה. וכל זה הוא דוקא בנגעי בתים, אבל בשאר נגעים ודאי שהם באים רק מחמת חטא, יש לומר 'נגע'. זה הוא כוונת הרמב"ם שכתב דין זה רק בנגעי בתים, וקל להבין.

ולפי זה יבואר מה שדרשו (ויקרא רבה י, א), 'כי תבואו אל ארץ כנען ונתתי נגע צרעת בבית ארץ אחותכם'. הדא הוא דכתיב (תהלים עג, א) 'אך טוב לישראל אלקים לברי לבב'. יכול לכל, ת"ל 'לברי לבב', אלו שלבן ברי במצוות, ע"כ.

שהיה קשה למדרש, מה בשורה היא 'ונתתי נגע צרעת' וגו'. לזה אמר, "הדא הוא דכתיב, 'אך טוב לישראל', שנגעי הבתים הם לטובה, כדי שימצאו את האוצרות. "יכול לכל" היא טובה, שנגעי בתים באים אך ורק לתכלית מציאת האוצר, ולעולם אינם באים כעונש. אם כן, למה לא ציוותה התורה לנתוץ את הבית מיד בהגיע הנגע. "תלמוד לומר 'לברי לבב', אלו שלבן ברי במצוות", עבורם היא טובה, אבל לחוטאים גם נגעי הבתים באים כעונש, וקל להבין.

יומא דהילולא

לקראת יומא דהילולא של רבינו הגה"ק רבי בנימין וואלף רייכלס זצ"ל, בעל דברי התענוגים. החל ביום א' ו' אייר

בהקדמתו לספר הוא מתאר את גדלותו של חמיו: אדוני מורי חמי הרב הגאון המפורסם שהי לנו למאור, פאר החכמה ועמוד היראה, מוהר"ר וואלף רייכלס זצ"ל. ואם אמרתי גודל צדקתו ומעלותיו להודיע - קצר המצע מהשתרע, כי שבחו מי ימלל - עניו גדול כהלל, חסיד הי' כשמואל הקטן - הקטן הוא בנימין כתולעת מקטין, ומקשה את עצמו כעץ בהוויות דרב ושמואל - לא אניס מיני כל רז אשר הי' ממנו שואל, סכינא חריפא במפסיק קראי - כרבן יוחנן בן זכאי - וכבן עזאי בשוקי טבריא. הי' אחד מבני עלי - הפליא עצה והגדיל תושי, וכי שמו נודע בשערים - שהי סיני ועוקר הרים, ומגברא רבא דכוותי - שמעתתין סלקין אליבא דהלכתא. רוב ימיו היה אוכל חולק בטהרה - ולא מש כל היום מאהלה של תורה, מדי חודש בחדשו סיים ש"ס משניות - טרח ויגע למאד בש"ס ופוסקים והכריע ביניהם בראיות, ירד ולן בעומקה של הלכה - אשרי העם שהי שריו בתוכה, בשלום ובמישור הלך, ורבים השיב מעון בדבריו, דברי התענוגים.

רבינו זצ"ל זכה לשיבה טובה, פ"ג שנים, ונלב"ע ביום ו' אייר תקמ"ו. הרבנית חיילא ע"ה האריכה ימים אחרינו ונפטרה בכ"ה טבת תקס"ג. אין לנו מידע ברור לגבי מקום מנוחתו, וככל הנראה נטמן בביה"ח בשאפי, שם נשאר רק מצבות בודדות, ומצבתו איננה ביניהם. לעומת זאת, מצבת אחיו-חותנו רבי דב בער רייכלס וחתנתו, וכן של זוגתו הרבנית מרת חיילא ע"ה נמצאו בבית החיים בניקלשבורג.

זכותו יגן עלינו ועל כל ישראל

רבינו נולד בשנת תס"ג, לאביו הג"ר יואל רייכלס זצ"ל. בהגיעו לפרקו נשא את אשתו הרבנית מרת חיילא בת אחיו הג"ר דב בער רייכלס זצ"ל ואשתו מרת אסתר ע"ה.

רבי בנימין וואלף זצ"ל זכה לחתנים גאונים וצדיקים, ה"ה הג"ר הלל אב"ד אייבשיץ זצ"ל והג"ר יוסף לרנר-ליכטנשטיין זצ"ל אב"ד ליכטנשטאט. בנו יחידו היה רבי אברהם יוסף מיקירי ק"ק בניקלשבורג, שהרבנים המסכימים על הספר "דברי התענוגים" מפארים גם אותו.

רבנו כיהן בתחילה כראש בית דין דק"ק בניקלשבורג, ולאחר מכן נתעלה להיות רבה של קהילת שאפי שבמדינת מעהרען (כיום מורביה שבצ'כיה). בתקופות שונות נתבקש לכהן פאר ברבנות בקהילות נוספות ברחבי המדינה, אך בשנותיו האחרונות, "לרוב ענותנותו וגודל צדקתו חיבב אנשי ק"ק שאפי, וז"ך שנים ישב הצדיק איתם" (לשון שער ספרו דברי התענוגים), עד לפטירתו.

בק"ק שאפי הקים ישיבה, והרבה תלמידים שנשתבחו מעלותיהם בתורה ויראת שמים בפי גדולי הדור. "והעמיד תלמידים הרבה גדולים חקרי לב וכו', וכל ימיו לא זזו תלמידים מתחת ידו..." (מתוך ההסכמות לספרו).

חתנו הג"ר יוסף הנ"ל ערך והוציא לאור את חידושי חותנו בשם "דברי התענוגים" ובו דרושים ופולפולים מסודרים על סדר הפרשיות (לספרים בראשית-שמות), וצירף אליהם את חידושי שלו בשם "עונג לנפש".

נא להתפלל וללמוד לזכות הרה"ח יואל בן חוה גיטל הי"ו לרפואה שלימה במהרה בתוך שאר חולי ישראל

"עיקר כיבוד אב ואם לעשות רצון אבינו שבשמים כי זה נחשב לאבות כאילו המה עושים, והעיקר לקבוע עתים בכל יום ויום לתורה..." (שם)

"...מי שזכה להיות לו בנים וחתנים צדיקים וכו' המעשים שלהם יהיו לו למשען בעולם הבא וכו' ואין לנו חסד גדול מזה..." (קודש הילולים בהקדמה)